

Izhaja

vsak petek z datumom
prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in po-
šiljajo uredništvu „Mira“ v
Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osební pogovor od 10. do 11. ure
predpoldne in od 3. do 4. ure po-
poldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani
lista napišejo, druga stran naj bo
prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

Velja

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno
pod napisom:

**Upravištvu „Mira“
v Celovec,**

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje
naprej.

Za inserate se plačuje po 20 vin.
od garmond-vrste vsakokrat.

MIR

Glasiło koroških Slovencev

Leto XXVIII.

V Celovcu, 2. vinotoka 1909.

Štev. 43.

Vabilo.

„Katol.-politično in gospodarsko društvo
za Slovence na Koroškem“

priredi

v nedeljo, dne 3. oktobra popoldne
ob 3. uri

== shod ==

na Radišah

v gostilni pri Mežnarju.

Spored:

Politični in narodni položaj. Govori gosp.
poslanec Grafenauer.

Slovensko šolsko društvo v Celovcu in
družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

(Dalje.)

Pač važni so morali biti vzroki in tehtni, ki
so družbo sv. Cirila in Metoda že tekom enega
leta dovedli do čisto nasprotnega mnenja o „Na-
rodni šoli“ v Št. Jakobu v Rožu! Ne bomo jih
tehtali in ne presojali, le navesti jih hočemo, in
sicer samo tiste, ki so zabeleženi črno
na belem; sodbo pa si, dragi čitatelj, na-
pravi sam.

Že citirano pismo družbe sv. Cirila in Me-
toda z dne 22. sept. 1905, št. 7039, utemeljuje
odklonitev „Narodne šole“ tako: „Da ste se vedli
po nasvetih 160. vodstvene seje izza 24. majnika
t. l., v koji sta sedeli po družbenih pravilih § 18.,
alineja 1. kot „zaupni mož“ ter naprosili najbolj-
šega zidatelja šol na slovenski zemlji, ljubljani-

skega inženjerja g. Jaromira Hanuš, naj bi Vam
naredil mal croquis za Vašo prihodnjo šolo — po-
spešili bi bili s takim limom zelo svoje namene.
Omenjeni mojster je napravil namreč tudi na-
črte za naš Velikovec.

Načrte, katere ste bili predložili Vi in ki
kažejo s cela začetniško roko ter nam nikakor
ne morejo ugajati, vračamo Vam obenem v po-
sebnem zavitku.“

Tedaj: Ker načrtov bodoče „Narodne in go-
spodinjske šole“ ni narisal g. inženjer J. Hanuš,
ampak nekdo drug, je družbi sv. Cirila in Me-
toda bilo povod, da je „za sedaj odklonila ponudbe
glede družbine šole v Št. Jakobu v Rožu, dru-
gega vzroka ni navedenega.“

Da je vzrok odklonitve (vsaj črno na belem
pisani vzrok) edino le zgoraj navedena okolnost,
naj pojasnijo sledeče pripombe:

a) družbi na vpogled in v korekturo vpo-
slani načrti niso bili še zgotovljeni. Končni
načrti (kar je bilo pač razvidno tudi že iz tega,
da so bili risani le s svinčnikom), ampak bili
so samo skice, katere je dotični stavbeni moj-
ster skiciral s svinčnikom radi tega, da bi družba
sv. Cirila in Metoda po komurkoli lažje popravila
ter jim dodala, kar bi se ji zdelo potrebno.

b) mojster, ki je načrte skiciral, ni nikak
začetnik, šolal se je v Ljubljani, zgradil je
veliko novejših vil ob Vrbskem jezeru in je s
svojimi načrti in ponodbami konkuriral pri zgrad-
bah raznih šol in krasne župne cerkve v Porečah.

c) vposlani načrti so v vseh glavnih
točkah kopija „Narodne šole“ pri Veli-
kovcu s pridejanimi izpremembami, katere so
vsled izkušnje nasvetovale čč. šolske sestre na
ovi šoli in č. g. župnik Treiber.

č) da vposlani načrti niso bili delo „s cele
začetniške roke“, priča zgotovljena stavba „Na-
rodne in gospodinjske šole“, ki je v bistvu zidana
po istih načrtih, in katero vsakdo hvali kot celo
praktično in lepo.

Ker je družba sv. Cirila in Metoda vposlane
načrte vrnila edino le raditega, ker jih ni na-
risal Peter, ampak Pavel; še bolj pa, ker jih je
vrnila brez vsakega navodila, kaj naj prenare-
dimo ali kaj naj sploh ukrenemo, da ugodimo

volji družbe, smo na Koroškem pršli do spo-
znanja, da družba „Narodno in gospodinjsko šolo“
v Št. Jakobu sploh odklanja, ne pa samo za
sedaj. Vkljub temu smo pri tozadevnem posve-
tovanju v Celovcu dne 26. okt. 1905 sklenili:
1. „Narodna šola“ v Št. Jakobu v Rožu je nujno
potrebna ter se mora na vsak način in takoj
ustanoviti. 2. 3. Narodna šola bodi štiri-
razredna, učne moči pa šolske sestre. 4. Prej ko
mogoče naj se „Narodna šola“ izpremeni ali de-
loma razširi v „Gospodinjsko šolo“. 5. G. župnik
Ražun naj imenom zaupnega shoda in kot nje-
gov zastopnik še enkrat vpraša vodstvo
družbe sv. Cirila in Metoda, ali bi bila
družba volje prevzeti vzdrževanje
takšne šole.

Naročilo točke 5. je mandatar izvršil z do-
pisom vodstvu družbe sv. Cirila in Metoda dne
31./10. 1905 s prošnjo: „Prosim kar mogoče hi-
trega in jasnega odgovora s striktim in obvez-
nim »da«, ali pa, če je slavno vodstvo nasprot-
nega mnenja, z istotakim razločnim »ne«.“

Družbino vodstvo je na to s pismom svojega
nam. tajnika dne 3./11. 1905, št. 7252, prosilo za
zapisnik o zgornjem posvetovanju in ga je spre-
jelo z dopisom z dne 18./11. 1905.

Odgovor družbe sv. Cirila in Metoda, naslov-
ljen na „Katol. polit. in gospodarsko društvo za
Slovence na Koroškem“ v roke predsednika, pre-
blag. gospoda Fr. Grafenauer, deželni poslanec,
z dne 13./12. 1905, se glasi (v kolikor zadeva
Nar. šolo v Št. Jakobu): „1. 2. Vodstvo do
sedaj ni odklonilo šentjakobske ljudske šole, pač
pa še ni izreklo formalne pritrditve, ker se mu
do danes niso vposlali zahtevani proračuni in
financijski podatki. „Družba sv. Cirila in Me-
toda v Ljubljani“ more imeti strog red v svojih
financah in se principijelno ne more spuščati v
akcije, katerih finančna stran ni jasna in do-
gnana. — Poleg tega družba dragih strokov-
nih šol, kakršna je gospodinjska šola, z ozirom
na svoja denarna sredstva ne more sprejemati
v svoj program. 3.“

Prosili smo jasnega odgovora s kratkim „da“
ali „ne“ — a zastonj! Družba pravi, da „do
sedaj ni odklonila šentjakobske ljudske šole —

Podlistek.

Iz popotne torbe.

(Spisal J. Trunk.)

(Dalje.)

Nekaj zanimivosti iz New-Yorka.

New-York ali Veliki (Greater) New-York, kakor
se imenuje od l. 1897., je za Londonom največje
mesto na svetu in prvo trgovsko mesto. Mestni
okraj obsega 836 štirijaških kilometrov, na ka-
terih se razprostira pet glavnih mest. Prebi-
valcev, katerih število pa vedno menja, šteje nad
5 milijonov. Med temi so zastopniki skoraj vseh
narodov sveta, tudi okoli tisoč Slovencev. Na
zunaj ima mesto čisto angleški značaj, na ulici
slišiš skoraj izključno le angleščino, dasi te nikdo
ne bo nahrulil, ako govoriš prav glasno tudi slo-
vensko. Pravo mesto je na polotoku Manhattan,
kateri je bil l. 1620 od Indijancev kupljen za
— 24 goldinarjev! Južni del kaže mnogokje še
značaj starega holandskega mesta, od trinajste
ceste severno je pa vse, kakor v škatljici. Na
jugu je središče vsega prometa in ker promet
vedno raste, v morje se pa ne more zidati, zato
so morali ti v zrak ter sestavili hiše z 20, in še
več nadstropij. Zato tudi v teh hišah ni stan-
ovanj, ampak so le uradi in pisarne dotičnih
družb ali podjetnikov.

Ker pa je v takem velikanu zaposlenih ljudi
na stotine, ki morajo stanovati dalje kje na se-
veru, se je moralo skrbeti za hitri promet. Zato

so povsod napeljene električne železnice, ne samo
po tlaku, ampak tudi nad cesto in celo pod zemljo!

Število ljudi, ki se vozijo na teh železnicah,
je ogromno. Samo na cestnih železnicah se pre-
važa na leto okoli šest milijonov ljudi. Cena je
povsod enaka, namreč 5 centov, približno 25 vi-
narjev; vozovi imajo le en sam razred, zakaj v
Ameriki so vsi enaki. Delavec, ki je prišel ravno-
kar iz tovarne, ali pometal cesto, se usede poleg
milijonarke. Tako je prav. Kdor pošteno služi
svoj kruh, je spoštovanja vreden, naj bode že
bogatin ali revež.

Prav zanimivo se je peljati na nadcestni že-
leznici, na „Elevated“. Vse stoji na velikanskih
železnih stebrih, tudi postaje. Pri vходу plačaš
5 centov, in ako znaš, se voziš lahko skoz celo
mesto. Posebni vlaki vozijo jako hitro. Stebri niso
povsod enako visoki; tupatam je železnica zgoraj
pri petem nadstropju ali še višje. Lepa ta na-
prava za ulice ni, ravno tako malo je prijetna
za sosede, ki morajo dan na dan poslušati grozen
ropot. Ali v Ameriki se gre vse za promet in
dolar, od lepote, pravijo, nikdo ne more živeti,
in imajo v marsičem prav. Zato pa železnice
pod zemljo (Subway) ne delajo ljudem nobenih
sitnosti, ker so mestoma do 30 metrov globoko v
skali, odkoder ropota ni mogoče čuti. Vožnja pod
zemljo pa ni, kakor v naših železniških predorih,
kjer si naenkrat v temi; vse je lepo razsvetljeno,
brez dima in smradu. Vozovi so navadno silno
napolnjeni, in vse gre z največjo hitrostjo, ker v
Ameriki je čas denar.

Svetovni čudež so novijorški mostovi čez
East reko, posebno Brooklynski in Williamburški

most. Prvi je 1826, drugi celo 2200 metrov dolg,
tako da se potrebuje peš hoda čez pol ure. Naj-
večji naši mostovi so proti tem velikanom pravcate
brvi! Čez Brooklynski most gre na leto nad 60
milijonov ljudi, od teh 50 milijonov na železnicah,
katerih ima most štiri. Stolpi, kjer so pripete
gorostasne verige, so nad 100 metrov visoki. Ne-
popisno lep je razgled na vse strani. Na višavi
je tudi vedno svež, hladen veter, da se lahko pri-
jetno sprehajaš. Na večer, kadar žarita mesto
in pristanišče v tisočeri električnih lučih, si tu-
kaj kakor na drugem svetu. Pod mostom vozijo
lahko največje barke. Če si na ulici in gledaš
na ljudi, se ti zdijo kakor muhe; tako tudi narobe.

Zidajo tudi most Blackwell-Island, ki bo dolg
2271 metrov; čez njega bo vodilo kar šest že-
leznic, dva tira za vozove in dva hodnika za
pešce. Stal bo okoli 20 milijonov dolarjev, je
torej 100 milijonov kron.

New-York ima več lepih parkov. Največji
je Central-Park, ki obsega 340 hektarov. Kdor
je prost, gre sem na sprehod. Na travnikih igra
deca, po jezerih se vozijo v ladjicah, med ska-
lovjem in grmičjem se lahko odpočiva, po gladkih
cestah se vozi, po posebnih potih jaha. Bogatini
se tu kaj radi prikažejo v najnovejših oblekah.
Pred muzejem stoji velik kamen-obelisk, ki je
bil nekdanj v Egiptu. Prej je gledal sprevede
faraonov, slavo Aleksandrije, sedaj novijorške mi-
lijonarje. Na drevju je mnogo veveric, tudi ptiči
imajo tu svoja zavetišča.

Popoldne, kadar vlada med hišami neznosna
vročina, je jako prijetno peljati se v pristanišče.
Promet na ladjah je velikansk. Samo tujih ladij

le formalne pritrditve še ni izrekla.“ Čemu takšno slepomiškanje? In zakaj družba še ni izrekla formalne pritrditve šoli, o kateri pravi, da je tudi ni še odklonila?

Prejšnji vzrok radi s svinčnikom risanih načrtov je družba opustila ter navaja druge vzroke: a) ker se niso vposlali zahtevani proračuni in finančni podatki, b) ker družba dragih strokovnih šol ne more sprejemati v svoj program.

O vzroku a) treba pripomniti, da družba sv. Cirila in Metoda proračune za zgradbo šole ni nikdar zahtevala in ga ni mogla zahtevati; kajti glasom dogovora in prvega družbenega tozadavnega dopisa z dne 5./11. 1904, št. 6122, bi družba šolo prevzela le, „ako bi se pozidalo na **naše stroške** novo šolsko poslopje! Morebiti pa je družba mislila na finančne podatke o stroških za vzdrževanje šole? Isti so jej bili bolj natančno znani kakor nam, ker je že več let vzdrževala štirirazredno šolo v Št. Rupertu pri Velikovcu, če ne, bi je čisto lahko tam izvedela.

K vzroku b) pa se prav lepo prilega vzklik: Čudna, zares čudna so pota družbine — neprevidnosti! Družbino vodstvo je v svoji 160. seji naročilo župniku Ražunu, naj se glede „gospodinske šole“ informira pri ravnatelju „kmetijske družbe“, g. Pircu in pri č. šolskih sestrah na „gospodinski šoli v Ljubljani“, kar je isti tudi storil (priča č. g. dr. Svetina, ki je kot takratni odbornik družbe sv. Cirila in Metoda se udeležil 160. odborove seje in je župnika Ražuna takoj od seje spremljal v „gospodinsko šolo“) — sedaj pa „družba dragih strokovnih šol, kakršna je gospodinska šola, ne more sprejemati v svoj program!“

Končno pa: zakaj v odgovoru ni jasnega „da“ ali „ne“, za kar smo izrecno prosili? — — — To tako vseskozi omahljivo in nejasno obnašanje družbe sv. Cirila in Metoda nasproti že sklenjeni „Narodni in gospodinski šoli v Št. Jakobu v Rožu“ **nas je prisililo, da smo v tej zadevi morali kreniti svojo pot ter si tej šoli poiskati drugega lastnika!**

Kmet naj voli kmeta!

Kmet naj voli kmeta! Tako kričijo nemškutarji vedno, kadar postavi za kandidata kaka njihova protistranka kakega nekmeta. Kadar pa sami volijo, pa si redkokdaj izvolijo kmetkega zastopnika; saj so razumnejši kmetje skoro da brez izjeme v slovenski, verskonarodni stranki, le nekateri gostilničarji, ki pričakujejo od nasprotne, čisto zapite stranke več zaslužka, so še z nekaterimi trgovci vred privesek grde nemškutarije. Pa tudi med gostilničarji in trgovci po deželi ima naša stranka toliko pristašev, da bodo nemškutarji počasi izgubili še ta slednja njihova pribežališča.

Kostanjški fortšritlarji na pr. so že tako dogospodarili v svoji politiki, da med sabo že nimajo več moža-kandidata za županski stolec. Postalni so nezvesti svojemu načelu „kmet naj

dospe sem na leto okoli 4000. Mogočni brodovi prevažajo cele železniške vlake; krasni parniki so samo za izletnike. Največji kras pristanišča je imenovana boginja prostosti.

Ženska podoba, največji kip, ki ga svet pozna, drži v desnici bakljo z električno lučjo, ki sveti za 25.000 sveč. Podoba je iz železa in bakra. Spomenik je dar francoske ljudovlade ameriškimi sestri; postavili so ga l. 1886. Stoji na malem otoku sredi morja. Cel spomenik je 93 metrov visok, podoba sama 46 metrov. V kipu se lahko gre po posebnih stopnicah. V glavi ima 40 mož prostora, v baklji 12. Desnica je dolga 12 metrov, kazalec 2-4 metra, nos 1 in pol metra! Ob vznožju sta dva topova, katera čuva poseben vojaški oddelek. Razgled na mesto je krasen, vtis spomenika v okolici veličasten.

Da v New-Yorku ne zabijo na Boga, o tem priča mnogo cerkvā. Ena najlepših je katoliška stolnica sv. Patrika, zidana iz samega belega mramorja. Zidava je stala okoli 12 milijonov kron, pol milijona samo okna. Ker so pa hiše 80, celo 100 metrov visoke, se stolpi čisto poizgubijo. Da cerkve niso prazne, o tem se pre-pričaš lahko ob nedeljah.

Amerikanska znamenitost so redarji, katerih je v New-Yorku 9000, torej ne mnogo. Ko bi na pr. Beljak, ki ima 70 redarjev, bil tako velik, kot New-York, bi moralo biti tu nič manj kot 35.000 redarjev! Redar nima „bridke“ sablje, ampak le kratek drog, s katerim se igra, ako stopa po ulici. Bog ne daj, da bi pa ta „količek“ prišel v dotiko s tvojo glavo! Padeš, kakor pobit vol! Nikdo se policiji ne upa ustavljati, ker je

voli kmeta“ in so si izvolili za župana Slovincem že dobro znanega nadučitelja Lesjaka. Najzanimivejše je postopala pri tem naša politična oblast, ki je sklicala naenkrat zopet stari odbor, spoznavši, da se novi odbor ne more zediniti. Pamozno postopanje to! Vlada je pripoznala, da je novi odbor postavno izvoljen; občutljivo je tudi kaznovala naše odbornike, ker se slučajni večini niso hoteti izročiti na milost in nemilost. Zdaj naenkrat pa je novi odbor zanič, in župana naj izvoli stari odbor, ki ga postavno pravzaprav ni več, odkar je izvoljen novi. Po izjavi nekega komisarja je stari odbor „mrtev“. Če se postavimo mi na stališče vlade, potem rečemo: Kako je novi odbor mogel kaznovati naše odbornike, če ni veljaven? **Nazaj torej globe slovenskih odbornikov na Kostanjah!**

Najiminitnejša pa je bila volitev župana v nedeljo, dne 19. m. m. Popoldan ob eni uri so bili poklicani stari odborniki k seji, kateri je prisostvoval kot zastopnik glavarstva g. okr. komisar dr. Lahovnik. Prvi svetovalec, g. nadučitelj Lesjak, otvori sejo in konstatira, da so razun dveh navzočih vsi odborniki, to je 10 odbornikov. Razdelijo listke in od 10 oddanih glasov jih dobi nadučitelj Lesjak šest, torej je ta izvoljen županom. Ker je bilo mesto prvega svetovalca vsled izvolitve g. Lesjaka županom izpraznjeno, je bilo treba voliti prvega svetovalca; naši „fortšritlarji“ pa menda nimajo nobenega moža za to mesto, ker so izvolili zopet za prvega svetovalca novega župana, g. Lesjaka. Neko zmešnjavo smo opazovali pri celi volitvi. Med Jožefom Kopajnikom in Matijo Rundo je prišlo do ožje volitve, pri kateri je dobil Kopajnik, dosedanji tretji svetovalec, sedem glasov, Runda, dosedanji drugi svetovalec, le tri glasove. Pri volitvi tretjega svetovalca se je pokazalo zopet nekaj lepega; Mat. Runda je dobil samo dva glasova. Glasovali pa so za nekega — Filipa Lepušica, ki niti odbornik ni. Glasovi so bili cepljeni med šestimi osebami, tako da nobeden ni dobil absolutne večine; torej nova volitev, pri kateri so dobili: Janez Jäger pet, Filip Tepan štiri in Jan. Dragašnik en glas, — torej zopet nobeden absolutne večine šest glasov, pri ožji volitvi med prvima dvema sta dobila vsak po pet glasov. Odločiti je moral nazadnje žreb za Filipa Tepana. Kaj se zgodi med tem? V volilni lokal stopi odbornik Janez Majrič! Kakor smo zgoraj omenili, je sklicatelj in predsednik seje konstatiral odsotnost dveh odbornikov (M. Tišler-ja in U. Kuper) ter navzočnost deseterih, torej skupaj dvanajstih glasujočih odbornikov in sedaj pa nastopi še trinajsti.

Tako se je torej vršila volitev, ki pa ne sloni popolnoma na postavni podlagi. Pravica, voliti občinsko predstojništvo, pristojna edino le občinskemu odbornikom, nikakor pa ne njihovim namestnikom. Po smrti bivšega župana ostane še 11 odbornikov, torej nad devet, kolikor jih je namreč v to svrhu po § 37. občinskega volilnega reda potrebno. Popolnoma protipostavno je, klicati k prvi seji v eni in isti zadevi namestnike vsled § 44. občinskega reda, še bolj protipostavno pa, da se dá namestnikom pravica glasovati, kar se je zgodilo pri volitvi župana v nedeljo, dne 19. m. m. na Kostanjah.

v nevarnosti, da ga redar kar ustrelji. V večjih mestih so redarji kašipoti tujcem, ker drugi ljudje za tak posel nimajo časa.

Večina ameriškkih hiš je iz lesa. Razume se, da morejo vsled tega nastati silni požari. Zato so pa Amerikanci prav na poseben način organizirali ognjegasce. Prostovoljnih je silno malo in le v manjših krajih, v mestih so vsi plačani, ker morajo biti pripravljeni noč in dan. Vse je tako urejeno, da v par minutah, kadar se ogenj naznani, drdra brizgalnica proti požaru. Na cesti se ustavi ves promet, da so ognjegasci neovirani. Iz hiš ne spravljajo pohištva, ker Amerikanec je za vse dobro zavarovan. Rešujejo se le ljudje. Na goreče pohištvo brizgajo take množine vode, da je vse poplavljenno. Vkljub hitrosti in najnovejših priprav nastanejo po ameriškkih mestih silni požari. V novjšem času je v mestih prepovedano graditi lesene hiše. V New-Yorku na pr. pogori vsakih 45 minut ena hiša. L. 1905 je naredil ogenj v mestu škode za 13 milijonov dolarjev, torej na minuto 15 dolarjev.

New-York nudi obiskovalcu še drugih zanimivosti, da bi tedni ne zadostovali, če bi hotel kdo vse videti. Kamor se obrneš, povsod vidiš, da je to mesto edino na svetu. New-York ni samo glava velike ameriške ljudovlade, s časom bo postalo glava sveta. (Dalje sledi.)

Rojaki, spominjajte se podljubelskega „Delavskega doma“.

Radovedni smo, ali bo zdaj slavno c. kr. okr. glavarstvo opozorilo občinski odbor na § 33. obč. volilnega reda, kakor svoječasno, ko so kaznovali našince s tako občutljivimi globami in ko je eden gg. komisarjev dal potrebne nasvete nasprotnikom, kako priti našim vrlim peterim odbornikom do živega?!

Če se visoka vlada in slavni deželni odbor bojita, v svesti si nadzorne oblasti radi „prejudica“ za slične slučaje napraviti konec takemu položaju, kakor je v občini Kostanje, tedaj si usojamo javno vprašati: Mar li ni že to pravcati prejudic, če pripustita poklicana faktorja, da sme stari odbor gospodariti zraven novega pravilno izvoljenega občinskega odbora? Saj se povsod lahko pripeti, da razpolaga ena stranka z dvema, druga pa z enim razredom, kateri stranki se ne morete zediniti. Na ta način potem lahko ostane ta ali druga stranka ne samo pet let, kakor na Kostanjah, temveč deset ali še več let na krmilu.

Vprašamo končno, zakaj se bojita vlada in deželni odbor pustiti razsoditi volilce davkoplačevalce? Takega občinskega odbora, kakor ga imamo na Kostanjah, ne maramo; temveč hočemo odbor, ki mu bo mar splošni blagor občine. Odločno zahtevamo, da naj poklicana oblast vzame postavni bič ter razžene tak odbor. Saj se je izrazila neka merodajna oseba: „Ich könnte es tun, aber ich darf es nicht!“ Česa se je bati tej merodajni osebi, če se ni bala skriti se za klerikalni frak? Pričakujemo v kratkem — dejanja!

† Tomaž Schrey.

Celovski Slovenci smo spremili zopet k zadnjemu počitku moža, ki je bil skoro do zadnjega duša našega družabnega življenja; 16. m. m. je zaspal v Gospodu celovškem Slovincem tako priljubljeni upokojeni realni profesor gosp. Tomaž Schrey v 79. letu svoje starosti. O božiču bo dve leti, odkar ga je kap privezala na dom. Bil je mož stare korenine, dobrega srca, vesel in poln neusahljivega humorja v kljub visoki starosti in zvest sin matere Slovenije. Bil je dolgoleten predsednik „Slovenskega kluba“. Rojen je bil v Logatcu na Kranjskem. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani, visoke šole pa na Dunaju. Nastavljen je bil najprej kot suplent v Ljubljani, potem je prišel na Dunaj v terezijanišče, od tam v Tarnovo na Gališkem, potem v Ljubljano in iz Ljubljane ga je pregnala nemška sapa v Celovec, kjer je slovel kot izborni profesor matematike in fizike. Pred 14 leti je stopil v zaslužni pokoj. 18. m. m. smo spremljali celovski Slovenci svojega starosta k večnemu počitku. Pri pogrebu smo videli tudi zastopnike profesorskega oboja celovške realke in gimnazije in mnogo učencev rajnega.

Blag spomin odličnemu Slovincu!

Vojaškim novincem na pot!

Dragi slovenski mladeniči! Vsi, ki pošteni zapuščate svoj rojstni kraj, kraj najzlahtnejšega časa, — brezkrbnih otročjih let — slišite glas vas ljubečega prijatelja. Ne mislite takoj: že zopet eden tarna, bodite pridni, pametni, ubogljivi, trezni... Prepričan sem, da vam je to proseče zaklicala ob slovesu na uho že ljuba, skrbna mamica ter ponavljal isto že nekoliko postareli oče. Če si pa ob svečanem slovesu resno izgovorjenih opominov roditeljev ne vzamete k srcu, potem bi bil moj glas itak bob ob steno. Pa nekaj drugega je, kar vam hočem jaz ponuditi. Zato vam najprej predočim verodostojen prepis pisma, kakršnega je pisal priden mladenič-vojak in vnet član domačega izobraževalnega društva svojemu prijatelju, domačemu gospodu župniku. Pismo se glasi:

„B... 2. XII. 1902. Častiti gospod! Naznanjam Vam, da sem časopise prejel in so me prav razveselili. Kako sem z veseljem bral novice iz domačega kraja. In tega sem bil že tudi potreben, ker sem že skoro čisto mrtev postal iz te strani. Ko človek dolgo časa nič ne bere, postane čisto divji. In tako se tudi godi z nami ubogimi vojaki. Marsikateri bi se obvaroval dušnega padca, ko bi imel dobrega berila. To sem izprevidel že sedaj, ko sem dobil, kar ste mi vi poslali. Precej se je osnovalo takorekoč bralno društvo, tako kot ste Vi že dostikrat predlagali v društvu, tako namreč, da bi eden bral na glas, drugi pa poslušali. In to sem začel jaz tu v nemškem B... izpolnjevati. V nedeljo popoldne sem začel brati „Domoljub“, drugi fantje so se pa zbrali okrog mene in so poslušali. Marsikateri bi sicer šel ven in bi bil prišel zvečer pijan in preklinjajoč domov, tako so pa poslušali in pri tem se je storila noč ter so šli lepo trezno spat. Kadar bote imeli kak shod, priporočite

tudi to, da naj se mladina pri vojaki podpira s poštenim branjem, ker veliko fantov gre z dobrim srcem k vojakom, vrnejo se pa čisto pokvarjeni. In to tudi ni nič čudnega, ker tukaj ne sliši nobene dobre besede, slabega pa zmiraj dosti. Ko bi pa imeli poštenega branja, bi se marsikateri obvaroval...!"

Tako je pisal od vojakov ud „izobraževalnega društva“. V društvu je dobil veselje do čitanja in nekoliko izobrazil; ondi si je utrdil svoj značaj, da je ostal stanovit v dobrem tudi za časa izkušnje. Mladeniči-vojaki! pojdite in storite enako. Ne sramujte se „izobraževalnega društva“, pa tudi ne delajte mu sramote s slabim obnašanjem nikdar. Za to vas vljudno prosi vaš tovariš in brat

slovenski mladenič.

Darovi.

Za podljubelski „Delavski dom“:

86. Č. g. Alojzij Hutter, župnik v Št. Lipšu	K 5—
87.—90. Val. Primožič, župnik v Glinjah	20—
91.—92. Jožef Fritz, župnik v Dvoru	10—
93.—94. Štef. Singer, župnik v Logivasi	10—
95.—96. J. Hutter, c. kr. real. prof., Celovec	10—
97.—100. Neimenovan iz Podjune	20—
101.—102. Izobraževalno društvo v Dobrlivasi	10—
103.—106. Preč. g. Iv. Wieser, prešt v Podkrmosu	20—

Čisti dobiček od predstave „Ciganov“ K 35, č. gosp. župnik Fr. Meško K 2, č. g. Iv. Dragasnik, Kostanje, K 3.

Koroške novice.

Vseslovenska ljudska stranka. Politična javnost pozna Slovence le v toliko, kolikor pozna „Slovensko ljudsko Stranko“ na Kranjskem. Narodnost, krščanstvo, demokratizem so temelji njenega programa. Ta program je že od nekdaj tudi naš program. Zato je ravnal g. dr. Brejč popolnoma dosledno in popolnoma v smislu našega programa, ko je na zasedanju vodstva S. L. S. zopet izrazil željo, naj S. L. S. razširi meje svojega delovanja čez vse slovenske dežele. Predobro poznamo važnost tega koraka, da ga ne bi najtopleje pozdravili. Naše težnje ne smejo biti več težnje koroških, ampak zahteve združenih Slovencev! Vseslovenska ljudska stranka na plan!

Politično društvo priredi shod v Črni dne 10. oktobra v gostilni Neže Mlinar pd. Drofelnik ob 11. uri dopoldne in popoldne v Možici ob 3. uri.

Na znanje! Da se izognemo vsem neredom in mogočim sitnostim, naznanjamo, da je naš odbornik g. Peregrin Vunček za dalje časa odpotoval iz Celovca. Zato naj se „Zveze“ tikajoče stvari nikar več ne naslavljaajo na njegov zasebni naslov. Znaprejš oskrbuje „Zvezino“ blagajno g. Aleš Fritz, tajništvo pa izvršuje g. Fr. Bramor.

„Slov. kršč.-soc. Zveza“, Celovec, Kosarske ulice 30.

Slovensko delavsko društvo v Celovecu priredi v nedeljo, dne 24. vinotoka, v prostorih rokodelskega doma veliko žaloigro „Mlinar in njegova hči“. Ker je to ravno nedelja pred letnim sejemom, pričakujemo posebno z dežele velike udeležbe. Natančnejši spored prihodnjič.

Odbor.

Shod političnega društva v Štebnu je bil dobro obiskan, dasi bi bil lahko še bolje. Shod je otvoril g. dr. Brejč, predsedoval je vrli narodnjak gospod Gastl. Gospod posl. Grafenauer je govoril o splošnem političnem položaju v Avstriji, zlasti z ozirom na deželni zbor. V deželnem zboru so prišli za Slovence novi časi, našega trpljenja je konec. Hoče se udeležiti dela v odsekih in to zahteva. Če nas bo nacionalna stranka še znaprejš prezirala, bomo delali odločno opozicijo. Govornik pojasni razliko med češkimi in slovenskimi kmeti. Češki kmet je inteligenten, v narodnih zahtevah neizprosen, se veliko in resno bavi s češko politiko in čita mnogo. Češki kmet ve, da ni dovolj govoriti samo o draginji živili; hoče vedeti tudi, odkod ta draginja. Naš kmet se na to stopinjo še ni povzp. Zakaj ne? Čehi imajo narodne šole, naši ljudje jih nimajo, da, so ljudje, ki zahtevajo le nemške in nemške šole in mislijo, da bodo potem kar zveličani in odrešeni. Ker imamo res take šole, zato so naši kmetje še na tako nizki stopinji izobrazbe in jim kruh vkljub vsem ponemčevalnicam ne leti v usta. Zato jim priporočam slovenski učni jezik. Govornik pojasni nato stališče Slovanov v državni zbornici. Prejšnj nas Nemci tam tako prezirali, kakor še zdaj v deželnem zboru. Četudi vedno preponižni, smo vendar to pot rekli: tako daleč in ne dalje. Začeli smo

obstrukcijo. Ko govornik pojasni vzroke obstrukcije: agrarna banka bosniška, stališče Nemcev in Lahov nasproti slovenskemu vseučilišču v Ljubljani, nam škodljiva trgovinska pogodba s Srbijo in Rumunijo, so zborovalci živahno klicali „prav imate, obstruirajte!“ Govornik razloži, zakaj ne bi imeli od srbske in rumunske pogodbe, za katero so se potegovali iz vladne ljubezni vsi nemški poslanci, nobenega dobička ne tisti, ki kupuje, ne tisti, ki prodaja, ker bi ves dobiček vtaknili v žep le v kartelih združeni judje. Govor posl. Grafenauerja je bil z velikim navdušenjem sprejet. G. dr. Brejč je govoril krasen programatičen govor, ki zasluži, da ga objavimo prihodnjič v celoti v obliki članka.

Šolske vesti. Razpisano je na šestrazrednici v Prevaljah učno mesto v stalno, ozir. začasno nameščenje in na utrakvistični dvorazrednici v Št. Lipšu v Podjuni učno mesto za učitelja v stalno, ozir. začasno nameščenje. Zakaj okrajni šolski svet v Velikovem ne zahteva od prosilcev slovenščine, zlasti v Št. Lipšu, nam je sploh nerazumljivo.

Iz sodne službe. Deželnim sodnim svetnikom je imenovan okrajni sodnik gosp. Karol Hipersperger v Dobrlivasi. Kancelijski praktikant pri tukajšnjem deželnem sodišču g. Jak. Podlesnik je imenovan kancelijskim asistentom pri c. kr. deželnem sodišču v Inomostu. Promoveatur, ut amoveatur. Ga treba povišati, da se ga lahko odstrani, ker je — Slovenec.

Kako se zatira slovensko čitanje na naših šolah. Trije odloki naših šolskih oblasti. Odlok deželnega šolskega sveta z dne 8. 11. l. 1889, št. 242, se glasi: „Die Schulleiter werden aufgefordert zu berichten bis 14. 11., ob an der betreffenden Schule vom Cyril- u. Method-Vereine eine Verteilung von Schriften an Schüler stattgefunden hat.“ — Odlok okrajnega šolskega sveta z dne 21. 2. 1890, št. 304: „Die Schultg. wird aufgefordert „Tisočletnico Metodovo“ aus der Schulbibliothek auszuschneiden, event. nicht aufzunehmen.“ — Odlok okrajnega šolskega sveta z dne 4. 4. 1890, št. 700. „Die Schriften „Tisočletnica Metodova“ und „Valentin Vodnik“ sind aus den Schulbibliotheken auszuschneiden und Verbreiter derselben dem k. k. B. Sch. R. namhaft zu machen.“ — Torej nedolžne, domoljubne, vzgojevalne knjige morajo izginiti iz šolskih knjižnic, ker so slovenske! Da ne bi morda kak slovenski učitelj pustil take „slovenske kuge“ v ponemčevalnico, je treba kar treh odlokov šolskih oblasti. Šolske oblasti seveda raje vidijo, če prepevajo slovenski šolarji: „Deutschland, Deutschland über alles.“

Trgovska nadaljevalna šola v Beljaku — Slovenščina — „Kärntner Tagblatt.“ Na beljaški trgovski nadaljevalni šoli bo poučeval za nemške vajence slovensko šolski nadzornik Hugo Moro. Beljaški modrijani so sklenili, da se morajo naučiti nemški vajenci poleg laščine tudi slovenščine, pa ne pismene slovenščine, ampak dialekta beljaške okolice. „Kärntner Tagblatt“ poroča o tem sledeče: Znanje slovenskega občevalnega jezika je za tukajšnje trgovstvo gospodarska potreba, ker je prebivalstvo na deželi v beljaški okolici povečini slovensko in daje prednost takim trgovinam, v katerih lahko govori v domačem jeziku. Znanje slovenščine se naj omeji le na kupčijsko občevanje s strankami in se naj ne razteza na slovnično priučenje slovenskega pismenega jezika, ki ga slovensko prebivalstvo na deželi ne razume in v njem tudi ne govori. — To je pa že malo preveč! Da bi naši Slovenci ne razumeli pismene slovenščine? Ali menijo gospodje pri „Tagblattu“, da slovenski duhovniki pridigujejo stenam v cerkvi, ko govore v pismeni slovenščini? Ali menijo, da Mohorjeva družba pošilja na tisoče in tisoče knjig med koroške Slovence zato, da bi jih nihče ne bral in ne razumel? Seveda, vsake besede ne razumejo naši ljudje, kakor tudi vsake nemške besede ne razumejo nemški kmetje, čeravno so pohajali nemške šole! Koroški Slovenci ne razumejo pismene slovenščine, to kričijo nemški nacionalci in nemškutarji, ki je nočejo razumeti. Če pa jih v „Miru“ primemo v prav čistem pismenem jeziku, pa roma list iz roke v roko, in vsi nemčurji razumejo, kar pišemo. Prav toplo bi priporočali „K. T.“, da naj bo bolj previden in se ne useda na lim lažnivim nemško-nacionalnim publicam.

Slovinci pozor! Šola se začne! Točka 71. šolskega učnega reda pravi: „Die Kinder sind zur Liebe zum „angestammten Volksstamme“ zu erziehen.“ (Otroke mora vzgajati v ljubezni do

lastnega naroda.) Da nemški učitelji to delajo, kaže heil-anje nemških otrok in njih samozavednost, s katero se nemški otroci ponašajo, rekoč: Ich bin ein Deutscher! (Jaz sem Nemec!) Nemčurški učitelji delajo seveda v nasprotnem pomenu, ker učijo slovenske otroke nemščino hvalisati in častiti. Oni odvrčajo naše otroke „vom angestammten Volksstamm“. Zato toliko poturic v slovenskem narodu! Kako je to tudi drugače mogoče, ker se otrok le v prvem letu uči slovensko suho branje; ker se nemčurškemu učitelju slovenščina le gnusi, zato ne ljubi razložiti berila in ostanejo otroci brez zanimanja, mrzli. Vrh tega še pozabijo to, kar so se v prvem letu učili, v prihodnjih letih, ker se slovensko čitanje ne ponavlja in ne nadaljuje. Kako bo tedaj otrok ljubil svoj materni jezik, ker o njem nič ne ve, se ni učil spoznavati njegove zvoneče besede, njegove mile domače govorice. On ne pozna globoke miline slovenskega jezika, kateri ima pred nemščino velike prednosti. To napako moramo korenito odstraniti, sekiro na koren in ga brezobzirno presekat. Imamo zaradi slovenskega pouka na naših šolah dva odloka. Prvi pravi, da se morajo otroci onih starišev, kateri zahtevajo, da dobivajo v treh urah na teden v slovenščini pouk, vpisati in poučevati — če sta prav samo dva otroka na celi šoli. Drug odlok pa pravi, da so vsi slovenski otroci dotične šole zavezani, slovenske ure obiskati in le tisti oproščeni, katerih stariši naravnost prosijo za oproščenje. Slovenski stariši, poprimite se za zdaj enkrat teh odlokov in zahtevajte, da se vašim otrokom ne odtegnejo določene ure. Zahtevajte to pismo, ker po tem potu vaš namen lažje dosežete in se ne razpostavljate nobeni agitaciji. Slovenski listi brez izjeme pa se naprosijo, naj ta-le poziv ponatisnejo, in sicer dvakrat, zdaj in v drugi polovici meseca oktobra.

Nemškonacionalni pretepači. Nemškonacionalna kultura podivja človeka. Slovenec, ki ga obliže ta lažikultura, res ni več Slovenec, ki je ljubezniv in po svoji naravi omikan, dostojen. To dokazuje „nemškonacionalno junaštvo“ nemških in nemškutarskih trgovskih pomočnikov društva „Anker“, ki je naredilo preteklo nedeljo izlet h Klecarju pri Sinčivasi. Ponemčeni bratci društva „Anker“ so prepevali vsenemške pesmi, kakor „Wacht am Rhein“, pili pošteno in na zadnje nahlulili — 30 do 40 jih je bilo — na dva mirna slovenska fanta in ju pretepli. Izrazov, ki so se jih posluževali ti sinovi Germanije, ne moremo niti zapisati, ker jih iz ust olikanega človeka ne bomo nikdar slišali. Ti ljudje so avantgarda nemškonacionalnih prireditev. Povsod najbolj vpijejo, delajo nemškim nacionalcem štafazo in si zato sanjajo, da so silno nobel gospodje. Slovence sovražijo iz dna duše, izvemšji kadar pridejo kupovat v trgovine, kjer so nastavljeni. Ker pride zadeva pred sodišče, se bomo ž njo še bavili. Heil, nemškonacionalna kultura!

Doma in drugod! Pred kratkim brali smo v „Slov. Gospodarju“, da se je prijatelj znanega štajerskega mladeniča Žebota spomnil v Berolinu ter mu poslal razglednico s kratkim samoslovenskim naslovom: Fr. Žebot, Št. Ilj v Slov. goricah, Štajersko. — Došla je! — Znano nam je, da je naš rojak g. Vunček že ponovno prejel pisanja iz Amerike z naslovom brez vsake nemške besede: Celovec, Austria, Kosarska ulica 20. — Uredništvo „Mira“ je prejelo iz Amerike celo kopo pismen s samoslovenskimi naslovi. Ne smeli bi se čuditi nad tem, ker to vendar ni nič več kot pravično postopanje svetovne pošte. Omenjamo ta dejstva le, da jih stavimo za zgled marsikateremu c. kr. poštnemu uradniku na slovenskih tleh, ki dostikrat kakega eno ali dve uri oddaljenega kraja slovenski ne pozna, oziroma ga noče poznati. Zaradi take samooblastne oholosti ne bomo več veliko ropotali po listu, pač pa prosimo, da se naj vsaka taka slična krivica sporoči resnično našemu uredništvu, da pripravimo primerno zbirko kot novoletno darilo trgovinskemu ministru.

Stoletnica v proslavo bojev leta 1809 in Slovenci. Preteklo nedeljo so slavili v Trbižu spomin na l. 1809 pri Naborjetu in Predilu v boju s Francozi padle slovenske junake. Kakor bridka ironija resnice se nam je zdela ta na zunaj zelo slovesna slavnost. Pred sto leti so padli v ljutem boju iz neizrekljive ljubezni do domovine slovenski in hrvaški junaki. Čez 100 let pa so poplačali merodajni zastopniki vlade in raznih deželnih in drugih zastopstev junaško požrtvovalnost slovenskih junakov z žaljivim preziranjem Slo-

Zagrebska tovarna, tvrdke Henrik Francka sinov,

izdeluje svoje proizvode izključno le iz najboljših sirovin.

V Vaš prid bode, bodete li pri nakupovanju dajali prednost temu izvrstnemu proizvodu

pravemu :Franckovem: kavnem pridatku z mlinčkom,

iz zagrebske tovarne.

vencev. Nihče od Slovencev ni dobil povabila k slovesni prireditvi, pri „patriotični“ proslavi pa so moderni koroški patrioti Slovence naravnost žalili s heil-klici, ki v novejšem času izpodrivajo v provokacijo Slovencev prejšnje „hoch“ in „živio-klice“ pri patriotičnih slavnostih. Nimamo zaradi tega prav nobenega povoda poročati natančneje o tej slavnosti. Če misli naša avstrijska vlada, da bo na ta način gojila pri Slovencih, najbolj trdnih stebrih domovine, ljubezen do avstrijske mačehe in do našega vojaštva, se zelo moti. Nimamo več zmisla igrati še zanaprej vedno in povsod ulogo pastorka in nebodigatreba. Če si hoče vlada to zapomniti enkrat za vselej ali ne, je nam vseeno, če je vseeno vladi, nas pa nič ne briga!

Celovec. („Gorotan.“) V torek, 7. m. m., vršil se je ustanovni shod „Slov. akad. učiteljskega društva „Gorotan“, kakor ste že zadnjič poročali. Zbralo se je lepo število udeležencev, in razprava je tekla gladko in veselo v popolno zadovoljnost vseh udeležencev. Zavidali in obrekovali nam bodo to društvo sam Bog ve kako, vendar pa se malo treba brigati za to, saj jih poznamo. To društvo je za Koroško velevažnega pomena; marsikateremu učitelju, ki stoji zdaj še plašno od zadaj, se bodo odprle oči, videl bo bliščati naše častno stališče, videl bo zveste sinove svojega naroda, katerega vkljub vsemu zaničevanju in trpljenju nismo pozabili in ne zapustili. Veliko jih je, da se nikdar niso čutili srečnih v nemških društvih, vedno si opazoval na njih obrazih neko žalost in otožnost, nikdar pravega in očitnega veselja. Seveda! Zvezane roke in noge, zvezan jezik in zvezana pamet ne more nikdar roditi odkritosrčnega veselja. Mi pa smo odrešeni in srečni! Odrešili so nas Nemci in nemškutarji sami, ker so nas psovali in obrekovali, vlačili nas po časopisih in nas izključevali iz svojih društev. Dobro! Postali smo pravi učitelji naroda, iz katerega izhajamo in v katerem imamo naše korenine. Nemški učitelji zavzemajo pa ravno nasprotno stališče. Oni so svojemu narodu tujci, ker silijo vedno v tuj tabor, ker zaničujejo svoj materni jezik in izdajajo svojo domovino. Ker je ljudstvo narodno, torej taki ljudje pri njem ne morejo imeti nikakšnega zaupanja. Oni stojijo na peščenih tleh in imajo nad seboj ono listnato hišico (Kartenhaus), katero so si zidali sami in katero vsaka sapica lahko podere.

Šmihel nad Pliberkom. (Nove orgle.) Naša župna cerkev je dobila nove lične orgle. Stanejo 7000 K in imajo dva manuala ter 14 spremenov. Izdelal jih je v popolno zadovoljnost in res prav krasno g. J. Kuhar, orglarski mojster v Zakamnu pri Vetrinju. Pozlatarski okraski so delo g. Goleša iz Celovca. Slovesno bodo orgle blagoslovili v nedeljo ob pol 10. uri dopoldne. — Popoldne ob 3. uri pa bo pri Šercerju veselica izobraževalnega društva. Vsi prijatelji cerkvene glasbe so vljudno vabljeni!

Vogrče. (Ustanovni shod podružnice „Šolskega društva“) se je vršil v nedeljo, 26. septembra. Zbralo se je dokaj veliko število mož iz Vogrč in okolice in tudi nekaj narodnih žensk. Pazljivo smo sledili govoru č. g. Ražuna, ki nam je v jedratih besedah orisal namen šolskega društva in njega podružnic. Pristopilo je takoj 14 letnikov in 11 podpornikov. Odbor se je izvolil sledeče: Predsednik g. Jan. Glinik, pd. Kazan v Repljah; njegov namestnik gosp. Pavel Miklavič, župan v Vogrčah; tajnik g. And. Kumer, pd. Črčej na Blatu; namestnik g. France Tomic, pd. Koman v Repljah; blagajnik g. Štefan Breznik, Breznikov v Vogrčah; namestnik g. Ivan Možina, pd. Žlinder v Dobu. Bog daj, da bi nova podružnica mogla uspešno delovati in da bi pripomogla k zbolšanju naših prežalostnih šolskih razmer.

Krčanje. (Mrliča so našli), menda iz Kranjskega, 70letnega moža, v soboto 25. m. m. Pri mrliču so našli naočnike s št. 12, steklenico podornovega olja in molitvenik „Jezus der gute Hirt“, v katerem je podpis: „Gregor Gritsch in Letmenes.“

Velikovec. (Zdaj nas ne poznajo.) Neki kmet se je pritožil, da je prosil g. N., da mu izpolni neko tiskovino. Ta mu zavrne: „To morate sami znati!“ in noče ustreči prošnji v tem oziru neizkušnemu oratarju. Kmet mu odvrne: „Tega se nismo učili v šoli“, in gre pomoči iskat k drugemu, ki se glasi na ime K. Ta mu je ustregel. Slovenski kmetje, saj veste, kam vam je treba iti, če potrebujete v tem ali onem oziru kak nasvet ali pojasnilo. So v Velikovecu možje, ki so vedno in radevolje na razpolago. Pri volitvah so kmetje vedno „očka“, pa „mamca“ itd. Toda zapomnite si slovenski pregovor: „Če konja loviš, mu ovsa moliš, kadar pa vračaš, mu hrbet obračaš!“

Velikovec. (Telovadno društvo „Orel.“) Zadnjo nedeljo se je izvolil pripravljalni odbor za

telovadno društvo „Orel“. Mladenci so navdušeni. Mora iti! Mladenci slovenski, ki imate za to prelep poklic, bodisi da ste iz mesta, bodisi iz bližnje in daljše okolice, zglašajte se pri izobraževalnem društvu „Lipa“, oziroma tajniku č. g. J. Dobrovcu! V kratkem se bo vršil ustanovni občni zbor! Velikovski okraj se mora tudi v mladeniškem oziru pokazati, da je krščansk in slovensk.

Velikovec. (Mestne šole) bi se morale pričeti že s 1. oktobrom, toda zaradi oslovskega kašlja se začne šolski pouk šele dne 4. novembra. V Velikovecu imamo pač navadno vsako leto težkoče glede pouka: če ne manjka učiteljskih moči, je pa bolezen, če pa te ni, pa se poberejo slovenskim otrokom slovenske veroučne knjige, menda zato, ker pri c. kr. okrajnem šolskem svetu ali pa nekatere učne moči na ljudski šoli premalo znajo krščanski nauk!

Velikovec. (Nageletov sin) brez „štenkanja“ ne more živeti. Nedavno je zapazil nekoga kmeta v neki tukajšnji trgovini z dvema steklenicama in v pričo drugih odjemalcev izustil značilne besede: „To so naše steklenice“. Naj bo to res ali ne, kaže pač oliko nekaterih Velikovčanov.

Velikovec. Omikani nemškutarji so nekateri Velikovčani; le slovenskih tamburašev ne morejo gledati razven skoz okno na stolčkih. Na ulicah pa že kar kričijo za njimi. Herrenvolk! Največji junaki so učenci iz meščanske šole. Morajo imeti lep pouk v šoli, da na tak način pozdravljajo! Seveda se naši mladeniči za taka kulturna dejanja prav nič ne zmenijo. Njihovo geslo je prej ko slej: Naši grobovi ne bodo podlaga tujčevi peti!

Podlublje. (Igra.) Druga predstava „Ciganov“ je bila še dovolj dobro obiskana, vendar pa ne tako kakor prva, in kakor smo pričakovali. Vsekakor pa so se igralci pošteno potrudili in vsi povprek častno rešili svoje vloge. Prihodnja predstava bo najbrž nekako v novembru, igral se bo „Revček Andrejček“.

Vetrinj-Zakamen. (Primicija.) Dne 10. vinotoka t. l. bo č. g. Josip Ogris daroval svojo prvo sv. mašo v cerkvi sv. Florijana v Zakamnu. Slovesnost se prične ob 9. uri s slovensko pridigo. Poleg primicijantovega bo č. g. novomašnik podelil tudi papežev blagoslov.

Breže. (Dodatek k dopisu v zadnjem „Miru.“) Dne 14. m. m. ste v Brežah dve pošteni devici postali nuni nemškega viteškega reda. Darovali ste vse moči duše in telesa v pomoč ubogim bolnikom. Preč. g. Val. Primožič, župnik v Glinjah, je imel slovesno mašo kot stric Marije Uršic, sedaj sestre Virgilije. Svoji nečakinji je izročil blagoslovljen pajčolan in redovniške znake. Tudi več drugih povabljenih duhovnikov je bilo navzočih, kakor č. g. Six, Sedlaček, Kaplan in semeniški duhovnik M. Weis. Na mnoga leta v deležu Gospodovem!

Društveno gibanje.

Slov. kršč.-soc. „Zveza“ za Koroško v Celovcu se iskreno zahvaljuje izobraževalnemu društvu „Trta“ v Žitarivasi za poslanih 20 kron kot čisti dobiček od veselice. Bog plati! Kje je še ostalih 26 društev?

Zvezin blagajnik.

Vabilo k rednemu občnemu shodu slov. delavskega društva v Celovcu, ki se vrši v soboto, dne 2. vinotoka v gostilni g. Kušarja pri „Benediktinski kleti“. Na sporedu je: Tamburanje, petje, govori, vpisovanje novih udov, pobiranje članarine. K obilni udeležbi vabi odbor.

Šmihel pri Pliberku. Naše slov. kršč. izobraževalno društvo priredi na rožnovensko nedeljo, dne 3. oktobra, ob 3. uri popoldne pri „Šercerju“ v Šmihelu zborovanje z veselico. Na sporedu je: Govor, deklamacija, dve igri: „Sinovo maščevanje ali spoštuj očeta“ in „Posestrimi“, potem prosta zabava s petjem in tamburanjem. Vstopnina: 1. sedeži 50 vin. II. 40 in 20 vin., udje plačajo polovico. K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Vabilo. Kat. slov. pevsko in izobraževalno društvo „Peca“ v Možici je preložilo svoj letni občni zbor na nedeljo, dne 10. oktobra, ob 3. uri popoldne v svojih prostorih pri Sgajstru. Spored: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Volitev odbora. 4. Govor. 5. Slučajnosti. K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Železna Kapla. V nedeljo, dne 10. vinotoka, priredi naše slov. k. izobraževalno društvo svoje mesečno zborovanje po blagoslovu točno ob pol 2. uri, v zgornjih prostorih Boščejeve gostilne. Na sporedu je poučen govor, petje, vesela igra „Zakleta soba v gostilni pri Zlati goski“.

Odbor.

Politične vesti.

Koroški deželni zbor.

V četrtek, dne 23. m. m. Med raznimi došlimi predlogi se nahaja predlog posl. Angererja za izpremembo občinskega volilnega reda. Poročila in predloge deželnega odbora izroče pristojnim odsekom, in sicer o deželnem zavarovalnem zavodu v upravnem letu 1908., o ustanovitvi mesta enega kancelista pri dež. živinozavarovalnem zavodu, o pokritju letnih primanjkljajev pri koroškem dež. zastavljalnem zakladu, o raznih regulacijah rek na Zg. Koroškem in o spremembi občinskega volilnega reda za Koroško. Posl. Angerer obžaluje, da ni bil sprejet že leta 1905. stavljen predlog o spremembi obč. volilnega reda na Koroškem. Pridelijo pristojnim odsekom tudi predloge deželnega odbora o dovolitvi naklade na pivo v občini Vrba, o stanju agrarnih operacij v l. 1908., o ustanovitvi nižjih živinozdravniških šol in o uravnavi Zile.

V petek, 24. m. m. Poročilo deželnega odbora v zadevi nadaljne uporabe obresti od ustanovne glavnice koroškega invalidnega zaklada in o zvišanju deželnega prispevka k novemu mostu na občinski cesti St. Jakob v Rožu-Podrožica pridelijo finančnemu, oziroma stavbenemu odseku. Posl. Steinwender na kratko utemeljuje svoj predlog o izpremembi vodopravnega zakona, o katerem se je že lansko leto vnela med poslanci veleposestva in kmečkimi poslanci vroča debata.

Fr. pl. Aichelburg-Labia predlaga, naj se predloženi osnutek o izpremembi vodopravnega zakona ne prideli v posvetovanje samo poljedelskemu, ampak tudi juridičnemu odseku, pa propade s predlogom. Posl. Poltnik utemeljuje svoj predlog v zadevi nameravanega zvišanja tarifov na južni železnici. Predlog izroče narodnogospodarskemu odseku. Na vrsto pride predlog posl. Pierla o tablicah v brzovlakih na progi Berolin-Celovec-Trst z napisi: „Praha-Celovec-Trieste“. Izraz „Celovec“ imenuje poslanec Pierl nasilno poslovenjevanje nemškega imena za deželno glavno mesto, ki da je tujcem ne samo nerazumljivo, ampak je tudi v interesu nemštva na Koroškem obžalovanja vredno. V predlogu se poziva deželni odbor, da zahteva od c. kr. železničnega ministrstva odstranitev teh napisov, ker da je ime Celovec za deželno glavno mesto „nespodobno“. Predlog so podpisali „tajčgezinte“ — Slovenca Kiršner in Michor ter celovski župan Metnitz, ki je agitiral zase s slovenskimi lepaki, tisti Metnitz, ki se je izrazil na volilnem shodu v Ličji-vasi, da nima ničesar proti slovenščini. Posl. Pierl je začel utemeljevati ta svoj predlog s stavkom: Pričakujem, da se mi ne bo nasprotovalo, če rečem, da je bil botanik (človek, ki se peča z rastlinoznanstvom) prej nego železnica. (Poslanec Grafenauer se smehlja nad tem duhovitim začetkom.) Botanik pa je našel po železnici plevel, in ta plevel je — neresnica. Neresnica pa je, da se imenuje označena proga Praha-Celovec-Trieste. Nihče ne razume tega, tudi sprevednik na železnici ne, morda bo mislil, da je Celovec kje na Kranjskem. Nemški ljudski svet (za katerim je pričapljaj Pierl, op. ured.) se je že zavzel proti temu, ravno tako celovski občinski svet. Treba besede tudi v deželnem zboru. Posl. Grafenauer mu odgovarja: Vsak čas me boste našli pripravljenega za resno delo, osmešiti pa se nočem. Sicer ni moja navada oglašati se že k predlogom, ki se šele odkazujejo. To pot sem se oglasil. Če meni gospod predgovornik, da se bo kak sprevednik zgrabil za čelo, misleč, da je Celovec kje na Kranjskem, ga opozarjam na ministerielno inštrukcijo, glasom katere ima sprevednik dolžnost govoriti ljudski jezik v deželi. (Krohot na galeriji in med nemškonacionalnimi poslanci.) Gospodje morda menijo, da mislim na kitajščino ali francosčino. Tudi francoske napise sem videl. Napisi v vozovih so postranska stvar. Sicer sem videl v Celovcu tudi že laške in — čujte — ruske napise. Sicer bi lahko rekel: Nemštvo v Celovcu ni v taki nevarnosti kakor v Beljaku, in vendar se za take napise Beljanci ne brigajo toliko. Zakaj se le Celovčani ne pritožujejo čez ogrske napise, ki jih je vse polno? Če Celovčani mislijo, da bo šlo celovško nemštvo vsled par lesenih vozov s slovenskimi napisi rakom žvižgat, potem stoji res na slabih nogah. Predlog ne meji samo na smešnost, ampak je smešen. Za kaj takega pa Grafenauer ni na uslugo. Pač pa bi bilo treba urediti v Celovcu nekaj drugega, kar ovira promet, česar pa ne omenjam tukaj, ker se bo izvedlo v ministrstvu.

Posl. A. Lemisch pravi, da so stavili ta predlog zaradi Čehov. Sicer pa bi sprevednika razumela le kaka stara ženica, če bi klical

„Celovec“. Pritožuje se, da kličejo sprevedniki tudi: „Št. Vid“.

Oglasi se k besedi tudi neizogibni vsenemec Angerer. Posl. Grafenauer odgovarja Lemischu: Zakaj se Nemci sploh pritožujejo? Mi imamo vzrok, pritoževati se. Če dobimo iz Trsta na Beljak dvojezične vozne listke, zakaj jih ne dobimo iz Beljaka v Trst? Uradniki morajo znati jezik občinstva. Res je, da imajo Čehi mnogo šol in mnogo uradnikov, čez katere se je pritoževal posl. Lemisch, vprašam pa, ali jih imajo morda Nemci manj? Zahtevati se sme le, da znajo češki uradniki nemški in ne uganjajo politične propagande kakor nemški. Saj se začenja narodnostni boj na pragu uradnikov. To je hujškanje, če se kak jezik zapostavlja; napisi bi morali biti vsaj v treh jezikih. Seveda večina smešni predlog sprejme. Posl. Krampl ne glasuje zanj, posl. Walcher je odsoten, mednarodni rdečkar Eich pa glasuje za nemško-nacionalni predlog. Predlog posl. Krampla o regulaciji reke Lavant odklonijo na predlog posl. Angererja, ker je dež. odbornik Winkler izjavil, da že on skrbi za to uravnajo.

Književnost in umetnost.

Slovenski zemljevid „Matice Slovenske“. V popolnito dosedanjim določitvam naj služi še to-le: Ves zemljevid bo 91 centimetrov širok in 125 centimetrov dolg ter izide v štirih listih. Dobiti ga bo ali enostavno na papirju ali **napetega na platno**; za ta zadnji slučaj je zopet razločevati troje: a) vsak izmed štirih listov je nalepljen **na dobro, sivkasto platno** in je razdeljen v 16 delov (torej zložljiv, v žepnem formatu); b) vsi štirje listi se prilepijo skupaj na **močno, belo platno**, toda tako, da se da ves zemljevid zložiti v štiri dele (zemljevid bi se dal obesiti); c) vsi štirje listi se prilepijo skupno na **močno, belo platno** kot celota; vsak zemljevid dobi zgoraj in spodaj lesen rob in obešalo. Napenjanje stane: sub a) 2 K 52 h (za vse štiri liste), sub b) 3 K, sub c) 3 K 90 h. — „Matica Slov.“ prosi p. n. gg. poverjenike in odjemalce zemljevida sploh, da bi ji z naročilom ob enem blagovolili javiti, ali in kako naj se poedinim naročnikom zemljevid prilepi. Kdor pošlje le 5 K (ozir. ako ni matičar, 6 K), dobi zemljevid enostavno na papirju; na to opozarjamo zlasti p. n. gospodo, ki so že naročili zemljevid in doposlali 5 K. Dr. Fr. Ilešič, predsednik.

Alojzij Remec: „Veliki punt.“ Kmečka zgodba iz 18. stoletja. Cena 1 K 60 v. Knjiga, ki sem jo čital z zanimanjem. Preprosta povest je res; a ljudje v nji so resnični ljudje. Obžalujem le, da ni izšlo to delce v knjigah „Družbe sv. Mohorja“. Kakor je preprosto ljudstvo rado bralo Lahove „Upornike“, bi z veseljem tudi veliki „Veliki punt“. In videli bi ljudje, da je današnje njihovo življenje — na Koroškem še posebno — slično onemu naših pradedov pred 200 leti. Kakor je kričal tedaj nad ljudmi graščak in valpet in jih je krstil za pse, tako se godi dandanes našemu kmetu po pisarnah: Vse kriči nad njim, od sodnika do zadnjega škrica! Ni na boljšem danes, v svobodnem 20. stoletju, naš kmet. Ugaja mi, da v povesti ni preveč pitja in pijančevanja. Brez vsega pitja ljudska povest pač nikoli ne bo. A gabiyo se nam že oni baje „klasični“ proizvodi, ki se začenjajo s pitjem in se s pitjem končavajo. Vse pije, tudi ženske. In ker ni posebno estetično, če pijo preveč vina, piva ali žganja, morajo piti vsaj močan — čaj! V alkoholu mora plavati vsa povest! Sicer ne more izpregovoriti nihče pametne besede. V jezikovnem oziru bi pripomnil: Danes, ko postopajo mnogi „pisatelji“ in časniki z jezikom kakor neke vrste živali z mehkom, dé človeku dobro, če dobi v roke knjigo s čistim jezikom. In jezik v „Puntu“ je lep in neprisljen. Le nekatere malenkosti! V zanikovalnih stavkih se rabi vendar roditelj! Torej ne: „niti desetino tega nismo dosegli...“ ampak: „niti desetine“. Bral sem pred kratkim kos knjige, ki pride kmalu v tisočih izvodih med ljudstvo, in v nji kar mrgoli takih nepravilnosti, v obče vseh, ki jih tukaj omenjam: „Nikdo“ je napačno, pravilno: „Nihče“. Pri komparativih rabimo „nego“ in „kot“, ne „kakor“. Torej ne: „Še slabše bo po puntu kakor je bilo...“ ampak: „Še slabše bo po puntu nego je bilo.“ „Besedo držati“ je pač nemčizem. „Besedo izpolniti...“ Istotako: „Prav imaš“. Narod govori: „Prav praviš“. Str. 144: „Dan na dan se uprejo...“ misel je pač: „vsak čas se uprejo“. Kvečjemu bi bilo mogoče in pravilno: „dan na dan se upirajo...“ Pridevnik (adjektive) in prislove (adverbe) razločujemo! Prve tvorimo z š, druge brez š. Torej: „huje bi se mi ne godilo“, a: „bilo je hujše življenje“. Ne: „celo večnost“, ampak: „vso večnost“. „Cel“ je isto kar nenačet.

Na pr. „hleb je ves, a ne cel“, če je že razrezan. — V obče bi priporočal mladim našim pisateljem — a potrebni bi ga bili tudi nekateri drugi — Levčev: „Pravopis“. Zlata knjiga je, navzlic „bravcu!“ „Veliki punt“ posebno izobraževalnim društvom toplo priporočam. Za začetnika je knjiga dovolj lepo delo. Knjiga se dobiva v „Narodni tiskarni“ v Gorici. Ksaver Meško.

Nemščina brez učitelja ali slovensko-nemška slovnica za samouke. Spisal dr. Leopold Lenard. Cena K 1:20, s poštino K 1:30. — To knjigo je ravnokar izdala „Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani in je ž njo zelo ustregla vsem onim, ki se želijo naučiti nemškega jezika. Dosedaj sploh nismo imeli za pouk v nemščini nobene knjige, ki bi bila sestavljena za potrebe preprostega ljudstva; imeli smo le nekaj knjig in brošur, ki so pa sestavljene samo za šolski pouk in nimajo za samouke nobene vrednosti. Naše ljudstvo je seveda kupovalo te knjige, iz katerih se pa niso veliko naučili. Knjigo, katero sedaj podaja „Katoliška Bukvarna“ našemu ljudstvu, je sestavljena popolnoma za naše potrebe in je edina porabna knjiga za vse, ki se hočejo brez učitelja naučiti nemščine; saj pravi pisatelj v predgovoru: „Vsakega jezika se je treba učiti in vsako učenje zahteva truda. Knjiga, ki ti obeta, da se boš kakšnega jezika naučil brez truda in v nekoliko urah ali dnevih, laže in te hoče samo goljufati. — Mi ne obetamo, da se boste iz te slovnice naučili nemškega jezika brez truda in pa že v nekoliko dnevih, pač pa, da se ga boste naučili s kolikor mogoče majhnim trudom in v kolikor mogoče kratkem času.“

Cerkvene vesti.

Prestavljen je č. g. Leopold Kassl, kaplan v Šmohorju, k sv. Lenartu pri 7 studencih. V Šmohor je prestavljen č. g. Leopold Hank, kaplan v Trbižu. Odpovedal se je podeljeni mu župniji Žabnice vč. g. Anton Žak, župnik v Porečah ob jezeru. Kot župni upravitelj pride v Žabnice vč. g. Metod Šnedic. Umrli je v št. pavelskem samostanu v Labudski dolini o. Pavel Spechtel iz reda oo. benediktincev dne 26. kimavca v 61. letu.

Sv. Višarje. Minulo nedeljo so nas obiskali romarji iz Železne Kaple pod vodstvom domačega župnika, g. M. Germa. Pri večernicah je krasno prepeval kapelski mešani zbor. Na rožnovensko nedeljo bomo božjo pot na Sv. Višarjih za letos slovesno zaključili. Višarje so na Koroškem najpriljubljenejša božja pot. Mnogo je romarjev, ki jo obiščejo vsako leto. Letos je bil tu sivolas starček že petdesetkrat. Prvič je bil pred 50 leti ob 500letnici. Prihodnje leto bo 550letnica tukajšnje božje poti.

Priporočujemo našim družinam
Kolinsko cikorijo.

Kaj je novega po svetu.

† **Dr. Milan Hribar.** Umrli je dne 23. m. m. v Ljubljani odvetnik dr. Milan Hribar, edini sin ljubljanskega župana Ivana Hribarja. N. p. v m.!

Narodnoobrambena enketa se bo vršila dne 16. vinotoka ob 3. uri popoldne, ne 5. in sicer zaradi tega, ker bo 17. vinotoka shod zaupnikov Slovenske Ljudske Stranke, da ne bo treba tistim, ki se za to zanimajo, hoditi dvakrat v Ljubljano.

Dr. Matija Murko — častni doktor. Cesar je dovolil, da modroslovna fakulteta češkega vseučilišča v Pragi imenuje častnim doktorjem rednega profesorja slovanske filologije na graškem vseučilišču dr. Matijo Murko.

V Trbovljah na Štajerskem se širi legar.

V Trstu so demonstrirali Lahi ponovno proti premetitvi slovenskega učiteljskega iz Kopra v Gorico. Pri eni taki demonstraciji so napadli slovenskega soc. demokrata Černivca in ga ranili s stolom. Ker niso dobili v pest Slovencev, so se vrgli na socialne demokrate, ki so branili svojega poslanca. Dva socialna demokrata sta ranjena od strelav, ki so ju oddali laški neodrešenci. Prav po maniri nemškonacionalne poulične druhal!

S. L. S. na Goriškem sijajno zmaga. Pri deželnozborskih volitvah v splošni skupini zadnjo nedeljo so bili njeni kandidati zmagovalni. Pri prejšnjih volitvah so zmagali vsi trije kandidati liberalnoagrarnе stranke. Zdaj so dobili liberalni kandidatje: dr. Franko 9358, Križnič 9429, Štrekelj 9343 glasov. Kandidatje S. L. S. so dobili: Fon 10.471, Jerič 10.534, Manfredo 10.477 glasov. Jerič je zmagal z absolutno večino 7 glasov proti Štreklju, Fon in Manfredo sta v ožji volitvi, ki se vrši 5. vinotoka.

Dunaj, 27. kimavca 1909. „Slovan povsod brate ma...“, tako poje slovenska pesem. Pa je tudi resnična. I v cesarskem Dunaju so se zbrali raztreseni Slovenci pred nekakimi petimi leti ter si osnovali „Slov. katoliško izobraževalno društvo „Straža“, ki je v bistvu takšno, kot so druga izobraževalna društva po Slovenskem. A naše društvo pa je še posebne važnosti za tukajšnje Slovence iz dveh ozirov; preskrbuje jim namreč vsako drugo nedeljo v mesecu slovensko popoldansko službo božjo (začetek ob 1/2 3. uri) v cerkvi sv. Antona na Dunaju XV., Pouthong 16, in je družabno zbirališče poštenih Slovencev. — Društvo ima bogato knjižnico in svoj lastni pevski in tamburaški zbor. Društvenikom so na razpolago vsi zanimivejši večji slovenski listi. — Zbiralo je svoje ude doslej skoz tri in pol leta v Petermanovi gostilni, VI., Liniengasse 38. Ker pa število članov vedno bolj narašča, so postali prostori pretesni in odbor je bil prisiljen poiskati večji in lepši lokal. Našel ga je, in tako se preseli društvo dne 1. vinotoka t. l. v prostore gosp. Jeana Powondra, VI., Wallgasse 27 (nasproti Rajmundovemu gledališču). Tukaj torej se bodo „Stražani“ v bodoče zbirali vsako nedeljo in praznik zvečer, tukaj se bodo odslej vršila predavanja ter se izposojevale knjige, tukaj se bomo razvedrili ter svoji med svojci po domače zabavali. Če koga zauese noga sem na Dunaj, naj nas obišče, ker vsak pošten Slovenec nam je dobrodošel. P. V.

Celje. G. dr. Maks Vraber, kaplan v Žalcu, pride za kateheta in ravnatelja liceja in trgovske šole šolskih sester v Trstu. Za kaplana v Žalcu pride gosp. dr. Anton Jehart iz Starega trga pri Slov. Gradcu.

Živeti se ni več ljubilo trem 16letnim deklicam na Dunaju, ki so se dogovorile, da se usmrtijo z lizolom. Prva se je poskusila usmrtiti Alojzija Doležal; v bolnišnici ste jo obiskali prijateljici Katarina Scharlt in Alojzija Dachsbacher, ki ste potem kupili lizola in ga na klopi na ulici izpili vsaka po 50 gramov. Spravili so ju v bolnišnico. Položaj vseh treh je nevaren. Čudna mladina!

Tržne cene v Celovcu

23. kimavca 1909 po uradnem razglasu:

B l a g o	100 kg				80 litrov (biren)	
	od		do		K	v
	K	v	K	v		
Pšenica	—	—	24	92	15	20
Rž	20	35	21	—	11	88
Ječmen	—	—	—	—	—	—
Ajda	—	—	—	—	—	—
Oves	15	55	16	50	5	60
Proso	—	—	—	—	—	—
Pšeno	—	—	31	74	20	—
Turščica	—	—	—	—	—	—
Leča	—	—	—	—	—	—
Fizola rdeča	—	—	26	—	16	64
Repica (krompir)	—	—	5	33	2	40
Deteljno seme	—	—	—	—	—	—
Seno, sladko	—	—	12	—	—	—
„ kislo	6	—	10	—	—	—
Slama	6	—	8	—	—	—
Zelnate glave po 100 kosov	—	—	—	—	—	—
Repa, ena vreča	—	—	—	—	—	—

Mleko, 1 liter	—	24	—	26	—	—
Smetana, 1 „	—	60	1	20	—	—
Maslo (goveje) . . . 1 kg	2	60	2	80	—	—
Surovo maslo (putar), 1 „	2	60	3	20	—	—
Slanina (špeh), povoj., 1 „	2	20	2	40	—	—
„ surova, 1 „	1	60	1	70	—	—
Svinjska mast . . . 1 „	1	70	1	90	—	—
Jajca, 1 par	—	16	—	18	—	—
Piščeta, 1 „	2	—	2	70	—	—
Race	—	—	—	—	—	—
Kopuni, 1 „	—	—	—	—	—	—
30 cm drva, trda, 1 m ² .	3	—	3	30	—	—
30 „ „ mehka, 1 „ . . .	2	70	2	90	—	—

Ž i v i n a	Počrez		100 kilogramov		Prignalo	Prodalo
			žive vage	zaklana		
	od	do	od	do		
v k r o n a h						
Konji	—	—	—	—	—	—
Biki	240	—	—	—	1	1
Voli, pitani	—	80	—	—	3	2
„ za vožnjo	325	390	—	—	18	5
Junci	210	300	72	—	11	6
Krave	120	350	60	—	46	16
Telice	180	—	—	—	1	1
Svinje, pitane	—	—	—	—	—	—
Praseta, plemena	16	54	—	—	150	112
Ovce	—	—	—	—	—	—

Listnica uredništva.

Gdč. U. L. v M.: Vaše poročilo je zelo lepo sestavljeno, žal zastarelo. Drugokrat poročajte takoj, saj imate prav dobro pero. Za informacijo nam pa dopis dobro služi. Bog živi vrle slovenske mladenke!

Mizarskega učenca iz poštene slovenske hiše želi slovenski mizar v Celovcu. Natančnejše podatke daje uredništvo „Mira“.

10 zapovedi

za

kmetovalca,

lepo tiskane, čisto zastoj in poštnine prosto dobi vsakdo, kdor ponje piše, od lekarnarja **Trnkoczy v Ljubljani, Kranjsko.**

Vzgojišče za deklice**(Internat)**

čč. šolskih sester v 'Národní šoli'

družbe sv. Cirila in Metoda
v **Velikovu**

se priporoča p. n. slovenskim staršem.

V hiši je štirirazredna ljudska šola; ozira se posebno na pouk v ženskih ročnih delih.

Šolsko leto se začne dne 4. novembra t. l. Plačila 24 kron mesečno.

Oglasila naj se blagovolijo poslati čč. šolskim sestram v Velikovu na Koroškem.

Lovske puške

vseh sestav, priznано delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Prva borovska orožnotovarniška družba

Peter Wernig,družba z omejeno zavezo v Borovljah, Koroško.
Ceniki brezplačno in poštnine prosto.**Pozor! Pozor!**

Vsem tistim, ki želijo piti

novi, sladki, pristni vinski mošt naznanjam, da sem ga začel razpošiljati dne 1. oktobra, in sicer za najnižjo ceno po 32 kron hektoliter na postajo Ajdovščino postavljenega. Kdor pošlje svoje sode, dobi ga po eno krono pri hektolitru ceneje. — Imam tudi še

stara vinapo sledečih cenah: **Belo vino** po 40 kron, **rdeče** po 36 kron, **črno** po 32 kron hektoliter.

Za oboje se priporočam obilne naročbe

Josip Cotič v Vrhpolji,

posestnik vinograda, pošta Vipava, Kranjsko.

Slovenec Konrad Skaza

delavnica za vsa cerkvena dela

v **St. Ulrich, Gröden (Tirolsko)**se najtopleje priporoča za vsa cerkvena dela. **Velikanska zaloga sv. razpel.** Novi zanimivi slovenski ceniki zastoj in franko. **Postrežba solidna in hitra.****Loterijske številke 25. kimavca 1909:**

Trst 59 66 81 2 72

Line 43 17 42 2 66

3no

je pri nakupu in primerjanju mila upoštevati:

Dobrinacena in
teža.

Nobeno milo na svetu ne doseže

Schicht-ovo
milov **vseh** svojih dobrih lastnostih, čistosti, pralnosti, mehkoti in nizki ceni.**Pozor! Slovensko podjetje! Pozor!**

Slavnemu občinstvu se priporoča dne 11. febr. 1909 na novo otvorjena velika manufakturna trgovina

Franc Souvan sin

v stari Souvanovi hiši
na Mesnem trgu št. 22
v Ljubljani

Največja trgovina te stroke v Celovcu.**Modnega in manufakturnega, tu- in inozemskega blaga, vedno najnovejši izbor.**

Zaloge je stalno v vrednosti 1/4 milijona kron. Za prodajanje na debelo oddajam blago trgovcem po tovarniških cenah.

Zaradi posebno velikega nakupa zimskega blaga bodem letos po zelo nizkih cenah prodajal, t. j. brez konkurence, ker se je tudi cena pri blagu znatno znižala. Imam za ženske in neveste zmerom veliko zalogo in najlepše blago na razpolaganje.

Vsi uslužbenci govorijo slovenski.

Anton Renko, lastnik trgovine,
Celovec, vogel Kramarjeve ulice in Novi trg.**Prijatelji, prepričajte se,**

da vsakdo prihrani mnogo denarja, kdor oskrbi svoj nakup raznega tkalskega blaga naravnost pri izdelovalcu-veščaku, ker le ta more vsestransko najboljše postreči.

CEFIRISpecijelno
izdelovanje

kanafase, oksfordske, šipkovine in vsakovrstne tkanine lastnega izdelka priporoča po najnižjih cenah izborna češka kršćanska tvrdka

Vzorci
zastoj**JOŽEF SUCHANEK,**

Prva mehanična in ročna tkalnica ter razpošiljalni zavod izbornih tkanin v Novem Hradku pri Novem Mestu na Metuji, Češko.

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu**4 1/2 %**

kmečki kreditni zavod za Celovsko okolico

Pavličeva ulica šte. 7

uraduje

ob četrtkih od 1/2 10. do 12. ure in od 1/2 2. do 3. ure,
ob sobotah od 10. do 12. ure.**4 1/2 %**

Društvo jamči za popolno varnost vlog s premoženjem vseh udov.

Tovarna glinastih izdelkov F. P. Vidic & Komp., Ljubljana

ponudi vsako poljubno množino

zarezanih strešnikov (Strangfalzziegel) sistem Marzola, zidarske opeke, peči itd.

Na zahtevo pošljemo takoj vzorce in ponudbo.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavnica K 3.000.000.

Rezervni fond K 300.000.

Denarne vloge **4 1/2 %** od dne vloge
obrestujemo po **4 1/2 %** do dne vzdiga.**Kolodvorska cesta šte. 27.**

Zamenjuje in eskomptuje izrebane vrednostne papirje in vnovčenje zapadle kupone.
Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.
Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.
Eskompt in inkasso menic. — Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spiljetu, Trstu in Sarajevu.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobiček 800.000 frankov. Na mesečno vplač. po K 8.— za kom.
Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanji na leto. Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10.— za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.